

Opetuksen kriteerit ja arviointinäkökulmat

Kulttuuriala

ARVIOINTI-

ALUE 1

1. Tuotteen/ palvelun elinkaari ja suunnittelu

4. Turvallisuus-asioiden hallinta

2. Materiaalitehokkuus ja päästöjen hallinta

3. Energiatehokkuus

5. Liiketoiminta ja yrittäjäyys

KRITEERIT

14 ja 15

Työprosessin, työmenetelmien, välineiden ja materiaalien hallinta

ARVIOINTI-

ALUE 2

1. Vastuullisuus ammattialalla

2. Kestävää kehitystä edistävä teknologia

3. Ammattialan historia ja toimintaympäristön muutokset

KRITEERIT

16 ja 17

Työn perustana olevan tiedon hallinta

ARVIOINTI-

ALUE 3

3. Toimiminen erilaisissa oppimisympäristöissä

1. Kestävän kehityksen merkitys ja omat vaikuttamisen mahdollisuudet

2. Kestävän kehityksen arvovalinnat ja ammattietiikka

KRITEERIT

18, 19 ja 20

Elinikäisen oppimisen avaintaidot

4. Opiskelijoiden osallistuminen ja vaikuttaminen

1. Tuotteen/palvelun elinkaari ja suunnittelu

- **Kulttuurin ja perinteiden säilyttäminen**
- **Ympäristön ja eettiset näkökohdat huomioon ottava tuotesuunnittelu, elinkaariajattelun soveltaminen, materiaalien ja raaka-aineiden ekologisuus/paikallisuus, tuotteiden laatu, kestävyys ja ajattomuus** (käsi- ja taideteollisuusala)
- **Kestävä kehitys kulttuurialan palveluiden suunnittelussa, esim.**
 - kulttuurien välisen vuorovaikutuksen edistäminen
 - esteettömyys (fyysinen, henkinen ja sosiaalinen)
 - kulttuurien tuntemuksen ja kunnioituksen sekä monikulttuurisuuden ja yhdenvertaisuuden tukeminen
 - palveluiden kohderyhmien uskonnollisen ja kulttuurisen taustan huomioiminen
 - ympäristötietoisuuden ja kestäväen elämäntavan edistäminen
 - kansalaisten osallisuuden ja vaikuttamismahdollisuuksien tukeminen
 - kestäväen kehityksen aiheiden sekä eettisten ja arvokysymysten käsittely taiteen ja viestinnän keinoin
 - suomalaisen ja paikallisen kulttuurin vahvistaminen
 - esteettisten kokemusten ja elämysten sekä aineettomien sisältöjen tuottaminen materiaalisien kulutusten vastapainoksi
 - hyvinvoinnin edistäminen kulttuuripalveluiden avulla
 - kestäväen kehityksen näkökohtien huomioon ottaminen kulttuuritapahtuman järjestämisessä

2. Työprosessin materiaalitehokkuus

- **Materiaalitehokkuus työn suunnittelussa ja toteutuksessa, esim.**
 - hankinnat: esim. hankinnan tarpeellisuus, vuokraus tai lainaus, kestävyys, pitkäikäisyys, huollettavuus, korjattavuus, energiankulutus, ympäristömerkityt ja sosiaalisen vastuun tuotteet, energiamerkinnot, ruokavalintojen ekologisuus ja eettisyys
 - materiaalien säästävä käyttö, kierrätysmateriaalien hyödyntäminen
 - vanhojen esineiden korjaaminen ja entisöinti
 - kemikaalien käytön vähentäminen ja haitallisten kemikaalien korvaaminen vähemmän haitallisilla aineilla
 - koneiden, laitteiden ja tuotteiden korjaus ja kunnostus
 - kertakäyttöisten tuotteiden käytön minimointi
 - turhan pakkaamisen minimointi
 - virtuaalisuuden hyödyntäminen työn suunnittelussa ja toteutuksessa
- **Jätteiden lajittelun ja materiaalien/tavaroiden kierrätyksen toteutus työympäristössä, yhteiskunnan kierrätysjärjestelmät**
- **Ongelmajätteiden säilytys ja käsittely**

3. Työprosessin energiatehokkuus

- **Energiansäästö työympäristössä, esim.**
 - tilojen lämmityksen ja ilmastoinnin säädöt, tarve- ja aikaohjaus
 - lämmön talteenotto, ilmalämpöpumput, ym.
 - kylmälaitteiden sijoittelu, huolto ym.
 - energiansäästölamput, valaistuksen aikaohjaus, kirkkauden säätö ym.
 - vettä säästävät vesikalusteet
 - koneiden ja laitteiden energiaa säästävä käyttö eri työtilanteissa
 - kuljetusten ja liikkumisen energiankulutuksen vähentäminen
 - virtuaalisuuden hyödyntäminen työtehtävissä (esim. sähköinen viestintä, markkinointi, arkistointi, etätyö, virtuaalikokoukset, ym.)

4. Työprosessin turvallisuus

- **Riskien tunnistaminen, turvallisuuden huomioiminen työn suunnittelussa ja toteutuksessa, esim.**
 - kiinteistön turvallisuus/pelastussuunnitelma, turvallisuusohjeet ja niiden noudattaminen työtehtävissä
 - työtehtävien ergonomia, fyysinen ja henkinen kuormitus
 - työpaikan lämpöolosuhteet, valaistus ja sisäilma
 - paloturvallisuus, palohälyttimet eri tiloissa, poistumistiet ym.
 - kemikaalien ja ongelmajätteiden säilytys ja käsittely
 - siisteyden ja järjestyksen ylläpito työympäristössä
 - yleisön ja asiakkaiden turvallisuudesta huolehtiminen
 - tietoturvallisuuden hallinta

KRITEERIT

14 ja 15

Työprosessin, työmenetelmien,
välineiden ja materiaalien
hallinta

OKKA

Kulttuuriala

5. Liiketoiminta ja asiakaspalvelu

- **Ekotehokkuuden ja työsuojelun merkitys liiketoiminnan tulokselle**
- **Kestäväen kehityksen hyödyntäminen kulttuurialalla toimivan yrityksen liiketoiminnassa (mm. tuotteet ja markkinointi)**
- **Laatu-, ympäristö- ja turvallisuusjärjestelmien vaatimukset**

1. Vastuullisuus ammattialalla

- **Kulttuurialan toiminnan vastuullisuus ja kestävä kehityksen periaatteet**
 - aineettomat, elämyksiä tuottavat palvelut
 - kestävät ja laadukkaat tuotteet
 - kansallisten ja paikallisten perinteiden, kulttuurin ja kulttuuriympäristöjen säilyttäminen ja jakaminen
 - moniarvoisuus, monikulttuurisuus ja kulttuurien vuorovaikutuksen edistäminen
 - kulttuurin merkitys, vastuu ja mahdollisuudet yhteiskunnan muutosvoimana
- **Ammattialan kestävä kehityksen ohjelmat, sopimukset ja säädökset, esim.**
 - Tukholman julistus kulttuuripolitiikan ja kehityksen toimintasuunnitelmaksi (1998)
 - Kulttuurin hyvinvointivaikutusten toimintaohjelma 2011-2014
 - Suomen kestävä kehityksen strategia (2006)
- **Kulttuurialan kestävä kehitykseen liittyvä lainsäädäntö, mm.**
 - tietosuojalaki
 - kuluttajansuojalaki
 - tekijänoikeuslaki
 - terveydensuojelu
 - työturvallisuus
 - tasa-arvo ja yhdenvertaisuus
 - jätelainsäädäntö
 - kemikaalilainsäädäntö
 - julkisyhteisöjen energiatehokkuus

KRITEERIT
16 ja 17

Työn perustana olevan tiedon
hallinta

OKKA

Kulttuuriala

2. Kestävän kehityksen teknologia ja käytännöt

- **Kulttuurialan kestävä kehitystä edistävät käytännöt ja teknologia, esim.**
 - logistiikka ja liikkuminen
 - audiovisuaalisten laitteiden energiatehokkuus, akkuteknologia, ym.
 - materiaaliteknologia, materiaalien kierrätettävyys
 - tietotekniset ratkaisut
 - virtuaalisten ympäristöjen hyödyntäminen työssä ja uusien palveluiden kehittämisessä, etätyöskentely ja -kokoustekniikka
 - kiinteistöjen energiatehokkuutta parantavat ratkaisut

3. Ammattialan historia ja toimintaympäristön muutokset

- **Käsityön ja taideteollisuuden perinteet**
- **Perinteiset työtavat ja -menetelmät**
- **Tanssitaiteen/sirkustaiteen historia ja kehitys**
- **Musiikkialan historia ja muutokset**
- **Kuluttajien käyttäytymisen muutokset, eettiset ja ympäristöperusteiset valinnat**
- **Yhteiskunnallisen muutosten vaikutukset kulttuurialaan, esim.**
 - muutokset perhe-elämässä ja väestön ikärakenteessa
 - muuttoliike maaseudulta kaupunkikeihin
 - mielenterveyden ongelmien lisääntyminen
 - kansainvälistymisen ja monikulttuurisuuden lisääntyminen
 - kestävään kehitykseen liittyvän lainsäädännön ja verotuksen muutokset
- **Kansallisen ja globaalin kulttuuriperinnön säilymistä uhkaavat muutokset**
- **Ympäristömuutosten vaikutukset, esimerkkejä:**
 - uusiutumattomien luonnonvarojen ja energiavarojen riittävyys
 - ilmansaasteiden ja ympäristön kemikalisoitumisen vaikutus ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin
 - ilmastonmuutoksen vaikutukset, mm. sääolot, katastrofit, ravinnontuotanto, luonnon monimuotoisuus, energiatehokkuuden ja päästöjen vähentämisen vaatimukset

1. Kestävän kehityksen merkitys ja omat vaikuttamisen mahdollisuudet

- **Ympäristöongelmien ja kestävän kehityksen kysymysten taustat, esim.** ilmastonmuutos, luonnonvarojen riittävyys, monimuotoisuuden kaventuminen, ympäristön saastuminen, ihmisoikeudet, kehitysmaiden tuotanto-olosuhteet ja tuottajien oikeudet, kulttuuriperinnön merkitys ja sen suojeleminen
- **Ympäristön, talouden ja hyvinvoinnin yhteydet ja ristiriidat**
- **Ihmisen toiminnan vaikutus ilmastonmuutokseen, yritysten, yhteiskunnan ja kuluttajien vastuu ilmastonmuutoksen torjunnasta**
- **Vaikuttaminen kansalaisena ja kuluttajana, kestävät toimintatavat omassa elämässä**
- **Vaikuttamisen mahdollisuudet ammattilaisena kestävän kehityksen asioihin (oman työn ja työyhteisön kehittäminen)**
- **Työhyvinvoinnin edistäminen ja oman työkyvyn ylläpito**

OKKA

Kulttuuriala

KRITEERIT
18, 19 ja 20

Elinikäisen oppimisen avaintaidot

2. Kestävän kehityksen arvovalinnat ja ammattietiikka

- **Kestävän kehityksen kysymysten käsittely ammattietiikan näkökulmasta, esim.** nuorisotyön ja lapsi- ja perhetyön eettisten kysymysten pohdinta, lasten ja nuorten oikeudet, moniarvoisuus ja yhdenvertaisuus
- **Omien kulutus- ja elämäntapavalintojen eettisyys**
- **Yleisten kestävän kehityksen eettisten kysymysten käsittely, esim.** luonnon monimuotoisuuden turvaaminen, globaali ja ylisukupolvinen oikeudenmukaisuus, ympäristön kulttuurihistoriallisten ja esteettisten arvojen merkitys, hyvä elämä ja onnellisuus

3. Toimiminen erilaisissa oppimisympäristöissä

Ulkopuolisten oppimisympäristöjen hyödyntäminen, esim.

- Vuorovaikutustilanteet erilaisten ihmisten kanssa ja kulttuurien kohtaaminen oppilaitoksen ulkopuolisissa ympäristöissä
- Kokemukset ja elämykset luonnossa tai rakennetussa ympäristössä
- Ympäristön muutoksen ja ihmisen toiminnan vaikutusten tarkastelu ja arviointi, ympäristön esteettisten ominaisuuksien arvottaminen
- Kokemukset kulttuurista ja taiteesta aidoissa ympäristöissä
- Mainosten analysointi, kaupan tuotteiden alkuperä
- Materiaalivirtojen hallintaan, ympäristöteknologiaan ym. tutustuminen (yritys, kierrätyskeskus, jätteenkäsittelylaitos, vedenpuhdistamo, ym.)

Oppilaitoksen oman ympäristön hyödyntäminen, esim.

- Sosiaalisten taitojen harjoittelu opetuksessa ja oppilaitoksen arjessa
- Kestävien työtapojen ja teknologian käytön harjoittelu
- Ympäristövastuullisten toimintatapojen harjoittelu oppilaitoksen arjessa (energian ja veden säästö, materiaalien säästävä käyttö)

4. Opiskelijoiden osallistuminen ja vaikuttaminen

Esimerkkejä opiskelijoiden osallistumisesta:

- Oppilaitoksen kestävän kehityksen työ (esim. kartoitukset, kestävän kehityksen ryhmä, keke-ohjelman suunnittelu, tapahtumat, viestintä)
- Oppilaitoksen ympäristöasioiden, viihtyisyyden, terveellisyyden tai turvallisuuden parantaminen
- Opetuksen ja oman oppimisen suunnittelu, arviointi ja kehittäminen
- Mukanaolo yhteisistä asioista päättävissä työryhmissä
- Osallistuminen työssäoppimispaikan kestävän kehityksen käytäntöjen parantamiseen
- Osallistuminen kestävän kehityksen hankkeisiin